

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนา ศึกษาความเหมาะสม และศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นพัฒนาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 1 ที่ได้มาจากการสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และนำแบบสอบถามฉบับที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของการพัฒนาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ที่มีความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา

ขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และนำแบบสอบถามฉบับที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที สรุปเป็นแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ที่มีความเหมาะสม

ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 370 คน จากจำนวน 74 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๆ ละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และนำแบบสอบถามฉบับที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที สรุปเป็นแนวทางการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

94

นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ที่มีความเป็นไปได้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ชั้นนำเสนอแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 34 วิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) ขั้นตอนการให้ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ มี 3 วิธีปฏิบัติ 2) ขั้นตอนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มี 5 วิธีปฏิบัติ 3) ขั้นตอนการประสานและประชาสัมพันธ์ มี 8 วิธีปฏิบัติ 4) ขั้นตอนการเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร มี 8 วิธีปฏิบัติ 5) ขั้นตอนการฝึกอบรมและพัฒนา มี 7 วิธีปฏิบัติ 6) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล มี 3 วิธีปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ มีความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติทั้ง 6 ขั้นตอน 34 วิธีปฏิบัติ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการให้ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ เป็นสิ่งแรกที่ต้องปฏิบัติ มี 3 วิธีปฏิบัติ เช่น การทำให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและผูกพันต่อองค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และดำเนินงานตามแผน 2) ขั้นตอนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มี 5 วิธีปฏิบัติ เช่น เชิญชุมชนเข้าทำร่วมกิจกรรมทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้งานวิชาการ ด้านการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และส่งเสริมการศึกษาให้เด็กรู้จักคิด แสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว เมื่ออยู่บ้าน 3) ขั้นตอนการประสานและประชาสัมพันธ์ มี 8 วิธีปฏิบัติ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน ทำให้ทราบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน 4) ขั้นตอนการเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร มี 8 วิธีปฏิบัติ เช่น การให้ความช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุสิ่งของ กำลังแรงงานและกำลังสมอง เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ขอรับงบประมาณอุดหนุนในการพัฒนาต่าง ๆ 5) ขั้นตอนการฝึกอบรมและพัฒนา มี 7 วิธีปฏิบัติ เช่น ส่งเสริมให้ชุมชนได้พัฒนาตนเองโดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา จัดให้มีการศึกษาดูงาน สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษา เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล มี 3 วิธีปฏิบัติ เช่น ชุมชนมีส่วน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

95

ร่วมในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคและความต้องการ ร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหา และหาความต้องการในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 34 วิธีปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

1. การให้ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ หมายถึง การทำให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ต่อการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและผูกพันต่อองค์กร ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานตามแผน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการศึกษาของ ทร สุนทรายุทธ (2551 : 552) ที่ว่าปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ความเข้าใจในบทบาทที่แท้จริงของตนเอง การหวังผลประโยชน์จากโรงเรียน ขาดความพร้อมทั้ง ความรู้ ประสบการณ์ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจในการมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือที่ดีระหว่างชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจ ความศรัทธา และความเชื่อถือให้กับชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วม กิจกรรมให้ชัดเจน การศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนและทุกฝ่าย และยังคงสอดคล้องกับ แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 2) ว่าการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยให้องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในลักษณะรูปแบบคณะกรรมการ หรืออาจมีส่วนร่วมในลักษณะการวางแผน การดำเนินกิจกรรม การใช้ประโยชน์ เป็นต้น แต่ก็ ขัดแย้งกับแนวคิดของรัตนา ดวงแก้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549 : 82) ที่ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองชาวไทยไม่ต้องการไปก้าวก่ายบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีความไว้วางใจ และเคารพนับถือครู ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผู้บริหารและครูไม่มีความพยายามอย่างเพียงพอ ในการกระตุ้นและสนับสนุนให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญร่วมกับโรงเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการให้ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่นั้น เป็นขั้นตอน เริ่มต้นในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ชุมชนต้องทราบถึงประโยชน์และความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จำเป็นของการดำเนินงานเสียก่อน จึงทำให้เกิดความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้ เพราะหากชุมชนไม่ทราบทิศทางในการดำเนินงานแล้ว การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะทำให้ไร้จุดหมายและไม่ประสบความสำเร็จในที่สุด

2. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การนำชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้งานวิชาการ ด้านการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การร่วมกิจกรรมที่บ้านเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้เด็กรู้จักคิดแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กทุกด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2543 : 81) ว่าแหล่งของการเรียนรู้ในวัย 0 - 5 ปี ที่สำคัญที่สุดคือ พ่อแม่ และบุคคลในครอบครัว ในช่วงอายุประมาณเกือบ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มเรียนรู้จากสื่อสมัยใหม่ได้แล้ว เพราะฉะนั้นการเตรียมการศึกษาสำหรับพ่อแม่และแม่เพื่อจะให้เป็นครู จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด การศึกษาจะต้องผ่านจากพ่อ จากแม่ จากครอบครัว ส่งไปสู่ตัวเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ วรณาริ ปทุมมาศ (2546 : 102) ว่าการนำผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อเพิ่มความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามาเรียนรู้งานวิชาการพัฒนาการเด็ก และมีความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดกลุ่มสนใจ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรอบรู้และช่วยเหลือโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เป็นความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ สาโรช บัวศรี (2552 : 248) เรื่องการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยว่าเด็กระดับอายุ 4 - 5 ปี ถือเป็นระยะที่สมองกำลังเจริญเติบโตอย่างดีและรวดเร็ว มีความสำคัญเป็นพื้นฐานสำหรับการเติบโตขึ้นไปเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหมายความว่าเด็กในระดับนี้ควรได้รับการศึกษาทุกคน และควรได้เข้าอยู่ในโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์เด็กเล็ก เพื่อได้พบปะ กระทำกิจกรรม และเล่นกับเด็กอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ภายใต้การดูแล แนะนำ และวิธีการของครูเท่านั้น เพื่อให้สมองและร่างกายได้เติบโตเป็นพื้นฐานอย่างดีในขั้นต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีความจำเป็นต่อพัฒนาการของเด็กอย่างมาก เพราะทำให้ชุมชนเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน สามารถช่วยผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยให้คำแนะนำ สั่งสอน และกระตุ้นเตือนซึ่งการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ เป็นการศึกษาช่วงวัยที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมในระดับนี้จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

3. การประสานและประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อสื่อสารถึงกันแบบสองทาง คือ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึงชุมชน และจากชุมชนถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารซึ่งกันและกัน ทำให้ทราบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ และเพื่อให้เกิดความช่วยเหลือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเอปสไตน์ และคณะ (กัญชรศ เนตรนุช. 2545 : 21 - 22 ; อ้างอิงจาก Epstein, et al. 1997. **School, Family and Community Partnerships : Your Hand Book for Action.** pp. 141 - 145) ว่าการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน และความก้าวหน้าในการเรียนของเด็ก โดยที่การติดต่อสื่อสารกันนั้นเป็นการสื่อสารแบบสองทาง คือ จากโรงเรียนสู่ครอบครัวและจากครอบครัวสู่โรงเรียน วิธีการติดต่อสื่อสารควรรู้หลาย ๆ วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามแต่โอกาสและสถานการณ์ และสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547ข : 26) ว่าการประสาน และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้ โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับทฤษฎีความต้องการของแมคเคลลแลนด์ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545 : 217) ว่าบุคคลมีความต้องการอำนาจสูง มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลและการควบคุม ต้องการความเป็นผู้นำ เป็นนักพูด เป็นผู้ที่ต้องการทำงานให้เหนือกว่าบุคคลอื่น เป็นกลุ่มที่แสวงหา หรือค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ชอบสอนและชอบพูดในที่ชุมชน ชอบแข่งขันเพื่อให้สถานภาพสูงขึ้น และกังวลเรื่องอำนาจมากกว่าการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการประสานและประชาสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะถ้าดำเนินการติดต่อสื่อสารได้ดีทั้งสองทาง จึงส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพราะเด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

4. การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร หมายถึง การที่ชุมชนให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุสิ่งของ กำลังแรงงานและกำลังสมองในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประสานหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อขอรับงบประมาณอุดหนุนในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 1)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

98

เรื่องการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ และอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 61) ในมาตรา 58 (2) บัญญัติว่า ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ชีระ รุณเจริญ (2543 : 136) เรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลมีส่วนร่วมนั้น ยังไม่สามารถทำได้มากนัก ทั้งนี้เพราะแนวคิดตามวัฒนธรรมการปฏิบัติเดิม ความรู้ ความสามารถ และความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ รวมทั้งศักยภาพอื่นยังไม่มากพอ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ห่างไกล โรงเรียนหลายแห่งเริ่มอยากได้แนวคิด หรือสมองจากคณะกรรมการ โรงเรียน มากกว่าความช่วยเหลือด้านการเงิน

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร เป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนควรให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านกำลังทรัพย์ กำลังสมองที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สำเร็จและสมบูรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากชุมชนไม่ให้การสนับสนุนทรัพยากรด้วยแล้วส่งผลให้การพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์

5. การฝึกอบรมและพัฒนา หมายถึง จัดทำแผนการอบรมและจัดการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีความรู้ความเข้าใจสามารถนิเทศการสอนผู้ดูแลเด็กได้ และให้ชุมชนเข้าร่วมการพัฒนาตนเอง โดยจัดไปศึกษาดูงานและส่งเสริมให้ชุมชนเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานที่มีมาตรฐานได้รับการรับรองจากทั้งภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย คุลเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 93) ที่ว่าการขอความร่วมมือและความสัมพันธ์กับภาคีอื่น ๆ ภายนอกชุมชน เพื่อพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นทำให้เกิดความเข้มแข็งของบุคคล โรงเรียนและชุมชน เช่น เครือข่ายงานพัฒนาในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยมีมุ่งให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการ และยังคงสอดคล้องกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

99

กระบวนการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547ข : 26) ที่ว่าจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการฝึกอบรมและพัฒนาเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ โดยเมื่อชุมชนผ่านการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องแล้ว จึงทำให้เกิดทักษะ ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา มีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชนอีกด้วย

6. การติดตามและประเมินผล หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนงานที่วางไว้ ทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรคและความต้องการ เพื่อนำมาร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ส่งผลให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดการพัฒนาและปรับปรุง อันนำไปสู่ความมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกววิทย์ พวงงาม (2549 : 33) ที่ว่าการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มได้คิดปฏิบัติร่วมกันนั้น ทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อนำมาร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา ทำให้ประชาคมท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาของท้องถิ่นยิ่ง ๆ ขึ้นไป สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547ข : 26) ในเรื่องกระบวนการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ว่าให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยชุมชนนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน จากนั้นจึงมาร่วมกันคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งการติดตามและประเมินผลนั้นควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับชุมชนในการร่วมปฏิบัติงาน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นกับชุมชน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ตามบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดอ่างทองนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้คือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ควรจัดการประชุมชี้แจงให้ชุมชนได้ทราบถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการพัฒนาเด็กด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากชุมชน จึงทำให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบผลสำเร็จได้

1.2 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง ควรสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำมาดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริง เช่น โครงการบัณฑิตน้อย โครงการวันแม่แห่งชาติ โครงการกีฬาสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน เป็นต้น โดยสิ่งที่สำคัญคือ ต้องรู้สภาพความเป็นอยู่ของสังคม วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน จึงทำให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำโครงการที่สอดคล้องตรงต่อความต้องการของชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษามากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน

1.3 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรจัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษามาดำเนินงาน เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

101

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เรื่องความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามวัตถุประสงค์และได้ประโยชน์สูงสุด